

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 537/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Sžsk 74/2019 z 25. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Sžsk 74/2019 z 25. novembra 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozsudku a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 53014 – 2/2015 – BA zo 6. októbra 2015 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky [REDACTED] z 12. augusta 2015, ktorým prvostupňový správny orgán sťažovateľovi uložil povinnosť do 3 dní od právoplatnosti vrátiť časť dávky v nezamestnanosti za obdobie od 31. januára 2012 do 30. júla 2012 v celkovej sume 2 220,75 eur z dôvodu, že sťažovateľovi bol rozhodnutím Sociálnej poisťovne spätne k 28. júnu 2010 priznaný starobný dôchodok, a teda v období

od 31. januára 2012 do 30. júla 2012 sťažovateľ poberal súbežne starobný dôchodok aj dávku v nezamestnanosti a navyše rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úrad práce“) č. k. [REDAKOVANÉ] – 004 zo 17. októbra 2014 (ďalej len „rozhodnutie úradu práce“) sťažovateľ nebol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie a zároveň úrad práce týmto rozhodnutím zrušil pôvodné rozhodnutie [REDAKOVANÉ] z 31. januára 2012 o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

4. Krajský súd v Nitre žalobu sťažovateľa rozsudkom č. k. 15 S 38/2015 z 8. januára 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) zamietol.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

7. Sťažovateľ v prvom rade zastáva názor, že on vedome ani úmyselne nespôsobil neoprávnené vyplatenie dávky v nezamestnanosti. Sťažovateľ nemohol v čase podania žiadosti o starobný dôchodok vedieť, či mu tento bude priznaný a od kedy mu bude priznaný. O týchto skutočnostiach sa dozvedel až doručením rozhodnutia žalovanej o priznaní starobného dôchodku. Sťažovateľ teda neprávom vyplatenú dávku nezavinil a ani z okolností prípadu nemohol vedieť a predpokladať, že dávku v nezamestnanosti poberá neprávom. Úmysel mu nebol nijako preukázaný. Ďalej sťažovateľ namieta, že pokiaľ súdy pri svojom rozhodovaní vychádzali z rozhodnutia úradu práce, ktorým nebol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie a ktorým úrad práce zrušil pôvodné rozhodnutie o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie, ide o porušenie zákazu retroaktivity a porušenie právnych istôt sťažovateľa, pretože úrad práce mohol v dôsledku vzniku práva sťažovateľa na poberanie dôchodkových dávok vydať rozhodnutie o jeho vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie, avšak toto právo nemohol uplatniť retroaktívne od roku 2010, a teda zasiahnuť svojím rozhodnutím aj obdobie od 31. januára 2012 do 30. júla 2012.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ zastáva názor, že povinnosť vrátiť časť dávky v nezamestnanosti za obdobie od 31. januára 2012 do 30. júla 2012 mu bola uložená nezákonne.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol, že v „predmetnej veci bol skutkovým podkladom, na základe ktorého správny orgán ustálil svoj právny záver o neprávom vyplatení dávky žalobcovi rozhodnutie Úradu práce sociálnych vecí a rodiny [REDAKOVANÉ] zo dňa 17. 10. 2014 [REDAKOVANÉ] – 004, podľa ktorého nebol žalobca zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie v zmysle ust. § 34 ods. 14 písm. e) zákona o službách zamestnanosti z dôvodu priznania starobného dôchodku. Z tejto skutkovej okolnosti vyplynulo, že pokiaľ žalobca ako príjemca dávky v nezamestnanosti tieto dávky poberal, poberal ich bez právneho základu, teda neoprávnene, majúce za následok splnenie zákonných podmienok pre povinnosť ich vrátenia. Krajský súd v intenciách názoru najvyššieho súdu dospel k správne právnemu záveru, že spätným priznaním starobného dôchodku žalobcovi sa už na neho poistenie v nezamestnanosti nevzťahovalo, pričom v zmysle ust. § 105 ods. 2 dňom priznania starobného dôchodku zanikol žalobcovi nielen nárok na výplatu dávky, ale aj samotný nárok na dávku. Zhodnotil, že žalobca musel mať vedomosť o tom, že v prípade objektívnej skutočnosti, ktorou bolo priznanie poberania starobného dôchodku, sa bude dávka v nezamestnanosti, ktorá mu bola vyplatená za obdobie poberania starobného dôchodku, považovať za dávku vyplatenú neprávom a že ju v zmysle ust. § 236 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení bude povinný vrátiť.“

10. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že najvyšší súd sa vysporiadal s vedomosťou sťažovateľa o tom, že v prípade vyhovenia jeho žiadosti o priznanie starobného dôchodku zanikne jeho nárok na dávku v nezamestnanosti, ako aj s jeho vedomosťou o povinnosti vrátiť neoprávnene poskytnutú dávku. Sťažovateľ nepopiera, že bol správnym orgánom 31. januára 2012 poučený o dôsledkoch priznania starobného dôchodku. Argumentácia najvyššieho súdu je logická a ústavne akceptovateľná. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery najvyššieho súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom uvedeným v rozsudku najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Argumentácia sťažovateľa je preto nedôvodná.

11. K námietke sťažovateľa o tom, že pokiaľ súdy vychádzali z rozhodnutia úradu práce, tak toto rozhodnutie je retroaktívne a z tohto dôvodu nezákonné a porušujúce práva sťažovateľa, ústavný súd udáva, že z ústavnej sťažnosti ani z jej príloh nevyplýva, že by sťažovateľ bol rozhodnutie úradu práce napadol akýmkoľvek právnym prostriedkom (odvolaním, žalobou o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, kasačnou žalobou či iným prostriedkom nápravy). Sťažovateľ ani len netvrdí, o to menej preukazuje, že by nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Vzhľadom na už uvedené je ústavná sťažnosť vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa rozhodnutia úradu práce neprípustná, keďže sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

13. Na základe už uvedeného ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sčasti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže neidentifikoval žiadne porušenie sťažovateľom označeného základného práva, a sčasti (vo vzťahu k námietke podľa bodu 11 tohto odôvodnenia) ako neprípustnú pre nevyčerpanie právnych prostriedkov nápravy podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

14. K namietanému porušeniu označených základných práv je potrebné uviesť, že sťažovateľ namieta ich porušenie v spojení s alebo v nadväznosti na namietané porušenie svojho práva na spravodlivý proces. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľom označených základných práv.

15. Na základe už uvedeného ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

16. Právna vec sťažovateľa sa týka rozhodovania správnych orgánov a následne prieskumnej činnosti ich rozhodovania v rámci správneho súdneho konania. V tomto smere je potrebné odkázať na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru, z ktorej vyplýva, že vylučuje jeho aplikáciu na veci prejednávané v správnom konaní, argumentujúc, že tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci [hard core of public-authority prerogatives (porov. Jussila v. Fínsko, c. 73053/01, rozsudok Veľkej komory ESLP z 23. 11. 2006, bod 45; Ferrazzini v. Taliansko, c. 44759/98, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 7. 2001, body 24 a 31)].

17. Výnimku z tejto zásady EŠLP pripúšťa len v takých veciach, kde sa správne konanie považuje za konanie trestné.

18. Prihliadajúc na skutočnosť, že vo veci sťažovateľa správne orgány neuložili sankciu za porušenie právnej (zákonnej) povinnosti, ktorá by bola preventívno-represívneho charakteru, ústavný súd dospel k záveru, že na vec sťažovateľa nie je aplikovateľný čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Ak by však dotknuté ustanovenie mohlo byť referenčnou normou (obsahovo v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy), vecný záver by bol rovnaký ako v časti III.1 tohto odôvodnenia.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu